

Tiivistelmä

Konsensuskokous on mutkikkaiden ongelmien käsittelyyn tarkoitettu työkalu, josta on erityistä hyötyä silloin, kun yhteisymmärryksen puute rajoittaa politiikan kehitystä. Raportissa esitellään Euroopan laajuisen asunnottomuutta käsitelleen konsensuskokouksen 2010 tuloksena saadut käytännön esitykset¹. Esitykset on laatinut riippumaton paneeli kuuden ennalta asetetun keskeisen kysymyksen pohjalta. Esitysten on tarkoitus toimia perustana jatkuvalla, entistä tehokkaammalle työlle asunnottomuusongelman ratkaisemiseksi Euroopan unionissa, etenkin uuden Eurooppa 2020 -strategian² sekä köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vastaisen eurooppalaisen foorumin puitteissa³.

Paneeli pohtii **ensimmäistä kysymystä, "Mitä asunnottomuus tarkoittaa?"**, käsittelemällä asunnottomuuden kadulla asumiseen keskittyviä "käytännön määritelmiä" ja toteaa, että asunnottomuus on monimutkainen, etenevä ja tapauskohtainen prosessi, joka sisältää monia erilaisia, yksilö- ja ryhmäkohtaisia sisääntuloreittejä ja ulospääsyeitä tai "polkuja". Paneeli suosittelee FEANTSA:n 2005 julkaiseman ETHOS (European Typology of Homelessness and Housing Exclusion) -luokittelua⁴, joka toimii yhteisenä asunnottomuuden määritelmänä. ETHOS on laaja, fyysisiin, sosiaalisiin ja juridisiin "kodin" käsitteisiin perustuva luokittelu, jossa asunnottomat jaotellaan neljään luokkaan: kadulla asuvat, ilman asuntoa olevat, epävarmoissa oloissa asuvat sekä puutteellisissa asunnoissa asuvat.

Vastauksessaan **toiseen kysymykseen, "Onko asunnottomuuden lopettaminen realistinen päämäärä?"**, paneeli pohtii, kuinka korkealle asunnottomuutta koskevassa EU:n laajuisessa strategiassa tulisi tähdätä. Paneeli toteaa, että asunnottomuus on vakava, ihmisoikeuksia rikkova epäkohta, joka voidaan ja joka pitää lopettaa. Vaikka aina uusia ihmisiä joutuu asunnottomuuteen johtaviin tilanteisiin, paneeli katsoo, että jatkuvilla torjunta- ja puuttumistoimilla voidaan kansallisten/alueellisten yhtenäistettyjen asunnottomuusstrategioiden puitteissa sekä ehkäistä asunnottomuuden syntymistä että varmistaa pitkän aikavälin ratkaisujen nopea saatavuus asunnottomiksi joutuneille. Paneeli katsoo siten, että asunnottomuutta voidaan vähentää asteittain ja lopulta se voidaan poistaa kokonaan. Paneeli esittää erityisiä tavoitteita, joihin on kiinnitettävä huomiota asunnottomuuden poistamiseen tähtäävän kehityksen varmistamiseksi.

Kolmannessa kysymyksessä, "Onko asunto ensin -tyyppinen lähestymistapa tehokkain tapa ennaltaehkäistä ja puuttua asunnottomuuteen?", paneeli ehdottaa painopisteen siirtämistä yömajoihin ja väliaikaisasunnoista kohti "asuntovetoisia" ratkaisuja asunnottomuusongelman ratkaisemiseksi. Tämä tarkoittaa pysyväisasuntojen saatavuuden parantamista ja kapasiteetin lisäämistä niin ongelman torjumiseksi kuin riittävien tukipalvelujen tarjoamiseksi ihmisille näiden omassa kodissa henkilökohtaisten tarpeiden perusteella.

Neljännessä kysymyksessä, "Kuinka voidaan turvata asunnottomien mielekäs osallistuminen asunnottomuutta koskevien politiikkojen suunnitteluun?", paneeli peräänkuuluttaa sellaisista lähestymistavoista luopumista, joissa asunnottomat nähdään passiivisina avunsaajina, ja niiden korvaamista lähestymistavoilla, joissa korostetaan asunnottomien oikeuksia ja itsenäisyyttä. Paneeli toteaa, että asunnottomien tulee saada mahdollisuus osallistua päätöksentekoon heidän elämäänsä vaikuttavissa asioissa. Lisäksi paneeli kiinnittää huomiota tiettyihin merkittäviin esteisiin, jotka haittaavat asunnottomien täysivaltaista osallistumista päätöksentekoprosesseihin, ja esittää suosituksia siitä, miten näitä esteitä pitäisi hallita.

¹ Lisätietoja kokouksesta ja siihen liittyvistä asiakirjoista:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=fi&eventsId=315&furtherEvents=yes>

² Saatavana osoitteesta http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso_007_-_europe_2020_-_en_version.pdf

³ Saatavana osoitteesta <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=fi&catId=89&newsId=959&furtherNews=yes>.

⁴ Ks. <http://www.feantsa.org/files/freshstart/Toolkits/Ethos/Leaflet/EN.pdf>

Viidennessä kysymyksessä, ”Missä määrin asunnottomien tulee voida käyttää asunnottomien palveluita riippumatta oikeudellisesta asemasta ja kansalaisuudesta?”, tarkastellaan asunnottomille suunnattujen palvelujen saatavuutta erityisesti maahanmuuttajien ja EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten kannalta, jotka voivat kohdata esteitä oikeudellisen tai hallinnollisen asemansa vuoksi. Paneeli korostaa tämän olevan kasvava ja kiistanalainen ongelma, joka liittyy asunnottomuuden lisääntymiseen maahanmuuttajien ja EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten keskuudessa monissa jäsenvaltioissa. Paneeli toteaa, että Euroopan unionissa ei tule jättää yhtään ihmistä hädänalaiseen asemaan, ja korostaa ihmisoikeuksien kunnioittamista henkilön oikeudelliseen tai hallinnolliseen asemaan katsomatta. Paneeli toivoo yhtenäistä lähestymistapaa tilanteen parantamiseksi niin maahanmuuttajien kuin EU:n kansalaistenkin kannalta, jotka altistuvat asunnottomuudelle oikeudellisesta tai hallinnollisesta asemastaan johtuvan palveluiden huonon saatavuuden vuoksi. Paneeli nostaa esiin maahanmuuttopolitiikan vastuun tällaisten tilanteiden torjunnassa. Asunnottomille suunnatuilla palveluilla ei tule järjestelmällisesti kompensoida epäyhtenäistä maahanmuuttopolitiikkaa, joka voi aiheuttaa puutetta ja asunnottomuutta. Niin ikään asunnottomien palveluiden saatavuutta ei tule käyttää maahanmuuton sääntelykeinona. Asunnottomille suunnattujen palveluiden tarjoajia ei tule rangaista hädässä olevien auttamisesta. Paneeli toteaa, että ymmärryksen vahvistamiseksi tarvitaan EU:n laajuinen selvitys asunnottomuuden ja maahanmuuton välisistä yhteyksistä sekä EU:n vapaan liikkuvuuden eri konteksteista. Selvityksessä tulisi kiinnittää huomiota maahanmuuttokokemusten sukupuolinäkökohtiin sekä maahanmuuttajanaisten erikoistilanteeseen.

Kuudennessa kysymyksessä pohditaan: **”Mitkä asiat pitää sisällyttää EU:n asunnottomuusstrategiaan?”** Paneeli toteaa yksimielisesti, että uudessa Eurooppa 2020 -strategiassa ja etenkin Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen eurooppalaisella foorumilla tarvitaan kunnianhimoinen **EU:n laajuinen asunnottomuusstrategia**, joka toimii puitekehyksenä kansallisten/alueellisten strategioiden laadimiselle jäsenvaltioissa ja tehostaa pyrkimyksiä asunnottomuuden torjumiseksi. Sekä EU:n laajuisessa puitekehyksessä että kansallisissa/alueellisissa strategioissa tulee käyttää yhtenäistettyä lähestymistapaa, jossa yhdistyvät kaikki oleelliset politiikanalat kuten asuntopolitiikka, sosiaaliasiat, terveydenhuolto ja työllisyys. Strategioissa tulee varmistaa asianmukainen hallinto, joka tukee kaikkien sidosryhmien osallistumista. Strategioiden tulee olla näyttöperusteisia, mikä vaatii kattavaa tiedonkeruuta ja tutkimusta, ja niillä tulee olla selkeät tavoitteet. Paneeli kannustaa jäsenvaltioita asettamaan EU:n strategisessa puitekehyksessä aikarajat, joihin mennessä kadulla asumisesta ja pitkäaikaisasunnottomuudesta päästään lopullisesti eroon. Keskeisiksi tavoitteiksi tulee nostaa myös asunnottomuuden torjunta, laadukkaiden palveluiden lisääminen asunnottomille, edullisten asuntojen saatavuus sekä asumistuki. Yhtenäistetyissä asunnottomuusstrategioissa on otettava huomioon asunnottoman väestön muuttuvuus. EU:n tasolla tulee tukea, valvoa ja koordinoita strategisella puitekehyksellä yhtenäistettyjen kansallisten/alueellisten strategioiden laadintaa jäsenvaltioissa. Keinoja tähän ovat asianmukaiset seurantakehykset, vahvat suuntaviivat tutkimuksessa, johon sisältyy myös sosiaalinen innovointi, keskinäisen oppimisen ja kansainvälisen vaihdon ohjelma, laadukkaiden palvelujen edistäminen, kestävien linkkien luominen EU:n rahoitusmahdollisuuksiin sekä asunnottomuuden valtavirtaistaminen olennaisilla politiikanaloilla.